

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องการจัดการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 22 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารและครูอาจารย์ จำนวน 80 คน และนักเรียนจำนวน 593 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ

1.1 ด้านนโยบายและการวางแผนในการป้องกันอุบัติเหตุ สรุปได้ว่าผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่าเรื่องการจัดสวัสดิการเกี่ยวกับการประกันสุขภาพหรือประกันอุบัติเหตุในโรงเรียนมีมาก คือ 2.73 และเรื่องการตรวจสุขภาพประจำปีมีค่าเฉลี่ยมีน้อย คือ 1.33 สำหรับนักเรียน สรุปได้ว่ามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ การประกันสุขภาพหรือประกันอุบัติเหตุมีค่าเฉลี่ยปานกลาง คือ 2.47 และเรื่องการมีป้ายวิธีปฏิบัติการเล่นกีฬาในแต่ละประเภทกีฬามีค่าเฉลี่ยมีน้อย คือ 1.44

1.2 ด้านการจัดการด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการป้องกันอุบัติเหตุ สรุปได้ว่าผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่า โรงฝึกพลศึกษามีอากาศถ่ายเทหรือระบายอากาศดี และมีแสงสว่างเพียงพอเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 2.58-2.68 คือ มีมาก และสนามกีฬามีหลุมบ่อและสิ่งแปลกปลอมที่อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุ มีค่าเฉลี่ย 1.29 คือ มีน้อย สำหรับนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นว่าโรงฝึกพลศึกษามีอากาศถ่ายเทหรือระบายอากาศดี และมีแสงสว่างเพียงพอเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 2.39 คือ มีปานกลางและในโรงฝึกพลศึกษามีรูปภาพและข้อความเตือนเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา มีค่าเฉลี่ย 1.35 คือ มีน้อย

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการดำเนินการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา สรุปได้ว่า ผู้บริหาร-อาจารย์ มีความคิดเห็นว่ามีนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมของสนามกีฬาและโรงฝึกพลศึกษาให้ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 2.06 คือ มีปานกลาง และสมาคมศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือกำหนดระเบียบว่าด้วยการป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา มีค่าเฉลี่ย 1.15 คือ มีน้อย สำหรับนักเรียน สรุปได้ว่า ชมรมผู้ปกครองและครูมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมของสนามกีฬาและโรงฝึกพลศึกษาให้ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 2.02 คือ มีปานกลาง และสมาคมศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือกำหนดระเบียบว่าด้วยการป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬามีค่าเฉลี่ย 1.39 คือ มีน้อย

1.4 ด้านการเสริมสร้างทักษะในการป้องกันอุบัติเหตุ สรุปได้ว่า ผู้บริหาร-อาจารย์ มีความคิดเห็นว่ามีการสอนการป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนกีฬาทั้งในวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา มีค่าเฉลี่ย 2.41 คือ มีปานกลาง และนักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียนการสอน ทำให้เกิดอุบัติเหตุในการเรียนและการเล่นกีฬา มีค่าเฉลี่ย 0.94 คือ มีน้อย สำหรับนักเรียน สรุปได้ว่ามีการสอนการป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนกีฬาในคาบเรียนทั้งในวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา มีค่าเฉลี่ย 1.98 คือ มีปานกลาง และอุปกรณ์การเรียนการสอนเสื่อมสภาพ ไม่ได้มาตรฐานและมีจำนวนไม่เพียงพอเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ มีค่าเฉลี่ย 1.42 คือ มีน้อย

1.5 ด้านการให้บริการห้องพยาบาลของโรงเรียนในด้านการป้องกันอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหาร-อาจารย์ มีความคิดเห็นว่ามีห้องพยาบาลที่พร้อมให้บริการแก่นักเรียนที่ได้รับอุบัติเหตุ มีค่าเฉลี่ย 2.59 คือ มีมาก และมีการตรวจสอบสุขภาพนักเรียนก่อนเรียนและเล่นกีฬาเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย 1.50 คือ มีปานกลาง สำหรับนักเรียน สรุปได้ว่าห้องพยาบาลที่พร้อมให้บริการแก่นักเรียนที่ได้รับอุบัติเหตุมีค่าเฉลี่ย 2.29 คือ มีปานกลางและมีการตรวจสอบสุขภาพนักเรียนก่อนเรียนและเล่นกีฬาเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย 1.43 คือ มีน้อย

1.6 ปัญหาด้านการจัดการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา พบว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่าการบริหารจัดการมีปัญหาได้แก่ ขาดบุคลากร นักเรียนให้ความสนใจกิจกรรมน้อย และปัญหาด้านการวางแผนให้นักเรียนฝึกใช้อุปกรณ์อย่างถูกต้อง

การอภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านนโยบายและการวางแผนในการป้องกันอุบัติเหตุ (ตาราง 3 และ 10) ในประเด็นการจัดสวัสดิการเกี่ยวกับการประกันสุขภาพหรือประกันอุบัติเหตุ พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ส่วนใหญ่ระบุว่ามีการประกันสุขภาพหรือประกันอุบัติเหตุ แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์เห็นความสำคัญของการประกันสุขภาพหรือประกันอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นผลดีต่อการสร้างจิตสำนึกที่มีต่อความปลอดภัย อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดอุบัติเหตุ เช่น ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น สำหรับนักเรียนนั้นมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้บริหารและอาจารย์ที่เห็นความสำคัญของการประกันสุขภาพหรือประกันอุบัติเหตุ นักเรียนอาจจะมีความคาดหวังการมีประกันดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานของความปลอดภัยอันหนึ่ง ดังที่ อากอร์น จะบัง (2539, หน้า 35) กล่าวว่า การทำประกันอุบัติเหตุเป็นการคุ้มครองเรื่องความปลอดภัยเมื่อประสบอุบัติเหตุ จะมีสิทธิ์ได้รับค่าชดเชย ความสูญเสียหรือการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นตามวงเงินที่ได้ประกันไว้ อีกประเด็นหนึ่งที่นักเรียนระบุว่ามีน้อยในโรงเรียน คือ ป้ายวิธีปฏิบัติการเล่นกีฬาแต่ละประเภท และการประกันสุขภาพหรือการประกันอุบัติเหตุนี้เป็นการลงทุนเพื่อความปลอดภัยประการหนึ่ง ซึ่ง กระจาง ทิระศิริ (2527, หน้า 3) เสนอเป็นมาตรการที่ใช้ในการป้องกันอุบัติเหตุและระบุว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าหรือกำไรอย่างมหาศาลและเป็นไปตามแนวปฏิบัติการบริหารงานความปลอดภัยที่ ฟลอริโอ แอลลิส และ สแตฟฟอร์ด (Florio, Alles and Stafford, 1979, p.77) กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารควรจัดทำประกันอุบัติเหตุให้กับครู-อาจารย์และนักเรียนอย่างเท่าที่จะทำได้ และจากประสบการณ์ของผู้วิจัย พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จะจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุแก่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันนี้มีบริษัทประกันภัยหลายบริษัทที่อำนวยความสะดวกให้แก่โรงเรียน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มจึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีสวัสดิการเกี่ยวกับการประกันสุขภาพหรือประกันอุบัติเหตุในระดับมาก

สำหรับการตรวจสุขภาพประจำปีทุกปีนั้น ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่ามีปฏิบัติมีน้อย ในขณะที่นักเรียนเห็นว่ามีปฏิบัติในระดับปานกลางนั้นอาจจะเนื่องมาจากผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าการตรวจสุขภาพนักเรียนนั้นควรจะมีมากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งปัจจุบันนี้พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จะไม่มีแผนงานสำหรับการตรวจสุขภาพนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การตรวจสุขภาพนักเรียนส่วนใหญ่จะมีขึ้นเมื่อหน่วยงานทางการแพทย์หรือวิทยาศาสตร์สุขภาพเข้าไปดำเนินการให้ ดังนั้นจึงเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย แต่นักเรียนซึ่งได้รับการตรวจสุขภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขหรือโรงพยาบาลในบางครั้งตามแผนปฏิบัติงานของสาธารณสุขหรือโรงพยาบาล จึงเห็นว่ามีปฏิบัติในระดับปานกลาง

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนต่างก็มีความเห็นว่า โรงเรียนมีป้ายวิธีปฏิบัติการเล่นกีฬาแต่ละประเภทในระดับน้อย ซึ่งเป็นสิ่งน่าชี้ถึงการเตรียมการ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬาที่ยังไม่มีการป้องกัน โดยการให้ข้อแนะนำก่อนการเล่นกีฬา ซึ่ง สมชาย รัตนทองคำ (2537, หน้า 364) กล่าวว่า การรู้วิธีการฝึกและเล่นกีฬาที่ถูกต้องจะ ป้องกันอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬาได้ และวิชัย วนดุรงค์วรรณ (2534, หน้า 66) ก็ได้เสนอแนะ ในทำนองเดียวกันว่าควรมีการวางกฎ ระเบียบ ที่จำเป็นในการใช้สนามฝึก โรงฝึกพลศึกษา สระว่ายน้ำและที่แจ้งให้นักกีฬาเข้าใจก่อนการฝึกครั้งแรก หรือติดป้ายประกาศเป็นข้อปฏิบัติและ ข้อห้ามที่สามารถเห็นได้ชัดเจน ผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อย อาจจะเนื่องมาจาก ผู้บริหารหรืออาจารย์พลศึกษาเห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนในวิชาพลศึกษาและการอบรมใน ระหว่างการฝึกซ้อมกีฬาได้เน้นแนวปฏิบัติและวิธีเล่นกีฬาแต่ละประเภทอยู่แล้ว จึงมีการจัดทำป้าย ในระดับน้อย แต่การจัดทำป้ายนั้นจะเป็นการเตือนใจผู้ที่มีความรู้ด้านกีฬาและเป็นแนวปฏิบัติที่ ป้องกันอุบัติเหตุสำหรับผู้ที่มีความรู้และทักษะในกีฬาแต่ละประเภทได้

การดำเนินงานด้านนโยบายของผู้บริหารนี้จะสอดคล้องกับกระบวนการที่กำหนดไว้ ในวงจรเดมมิง (อ้างใน บรรจง จันทมาศ, 2542, หน้า 6-7) คือ ผู้บริหารกำหนดนโยบายและ วางแผน (Plan) ไว้ จากนั้นได้นำแผนการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุไปดำเนินการ (Do) โดยการ จัดให้มีการทำประกันอุบัติเหตุ การตรวจสุขภาพ การดำเนินการด้านอาคารสถานที่ การจัดให้มี ป้ายประกาศ และการฝึกซ้อม เมื่อดำเนินการไปแล้วได้จัดการตรวจสอบและประเมินผล (Check) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน นักเรียน ครูอาจารย์ และผู้ปกครอง แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไข หรือกำหนดเป็นมาตรฐาน (Act) ไว้ อย่างไรก็ตามพบว่า การตรวจสอบประเมินผลนั้นมีการทำใน ระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนยังมีน้อย ซึ่งควรจะปรับปรุงให้มากขึ้น

2. ด้านการจัดการด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการป้องกันอุบัติเหตุ (ตาราง 4 และ 11) พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ มีความเห็นว่าโรงเรียนมีโรงฝึกพลศึกษาที่มีการถ่ายเทอากาศหรือระบาย อากาศดีในระดับมาก ส่วนนักเรียนเห็นว่าดีในระดับปานกลาง แต่ความคิดเห็นนี้มีค่าเฉลี่ยมากเป็น อันดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจัดสร้างโรงฝึก พลศึกษาที่มีการออกแบบอย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีความเห็นดังกล่าว และเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้น้อย เพราะอากาศ อุณหภูมิ ความชื้นและ ความกดอากาศทำให้การปรับตัวของร่างกายเหมาะสม เนื่องจากมีการระบายความร้อนได้ดี ความชื้นที่เหมาะสมจะทำให้ร่างกายระบายความร้อนได้ดี ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้น้อยลง (วิชัย วนดุรงค์วรรณ, 2535, หน้า 70) และเป็นไปตามกลยุทธ์การส่งเสริมสุขภาพของกฎบัตรฮอตตาว่า

ที่กำหนดเป็นกิจกรรมข้อที่ 2 สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ ซึ่งหมายถึงสถานที่ทำงานและสถานที่เล่น ที่จะช่วยปกป้องประชาชนให้พ้นภัยต่าง ๆ ที่คุกคามสุขภาพและเพิ่มความสามารถและพัฒนาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้ และข้อค้นพบดังกล่าวสามารถบ่งชี้ได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ที่เกี่ยวกับการเรียนและการเล่นกีฬาได้เป็นอย่างดี ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อติเทพ เบี้ยวबरจง (2538, หน้า 40) ที่พบว่า ผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียน มีแสงสว่างเพียงพอกับการปฏิบัติงานและมีอากาศถ่ายเทได้ดี

ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าสนามกีฬามีหลุมบ่อและสิ่งแปลกปลอมที่อาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนได้ปรับปรุงสภาพสนามให้เหมาะสมกับการเล่นกีฬา เพราะเห็นว่าสนามกีฬาที่มีสภาพไม่เรียบร้อยเป็นหลุมเป็นบ่อ ขรุขระ เปียกชื้น จะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย จึงดำเนินการแก้ไขเพื่อป้องกันอุบัติเหตุในการเรียนและการเล่นกีฬา สำหรับการจัดวางตำแหน่งของอุปกรณ์กีฬาที่ไม่เป็นระเบียบนั้น ผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียน เห็นว่ามีน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาจารย์และนักเรียนที่ใช้อุปกรณ์กีฬามีการปฏิบัติตามระเบียบ ในการเก็บอุปกรณ์กีฬา เพราะตระหนักดีว่าโรงฝึกพลศึกษาที่มีสภาพไม่เหมาะสมทำให้เกิดอุบัติเหตุได้

3. ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการดำเนินการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียน และการเล่นกีฬา (ตาราง 5 และ 12) พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของสมาคมศิษย์เก่าอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสมาคมศิษย์เก่าเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า กิจกรรมที่ดำเนินการเป็นไปเพื่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า และศิษย์เก่ากับศิษย์เก่าด้วยกัน ภาระงานที่โรงเรียนดำเนินการในด้านการบริหารเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร-สมาคมศิษย์เก่าจึงมีส่วนร่วมน้อย นอกจากนี้แล้ว ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนและนักเรียนในกระบวนการจัดการดำเนินการ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นการบริหารที่ขึ้นตรงกับราชการส่วนกลาง คือ กรมสามัญศึกษา ผู้บริหารได้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรมสามัญศึกษาโดยตรง การบริหารโรงเรียนจึงเป็นการดำเนินนโยบายตามที่กำหนดโดยส่วนกลาง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชน-ผู้ปกครองและนักเรียนในกระบวนการบริหารตั้งแต่การวางแผนจนถึง การประเมินผลการปฏิบัติจึงมีน้อย หรือบางโรงเรียนนั้นชุมชน ผู้ปกครองจะไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร เพราะโรงเรียนไม่กำหนดบทบาทไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา การมีส่วนร่วมของชุมชนนี้เป็นกิจกรรมที่ควรควรส่งเสริม

ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับกฎบัตรออกตาวาที่เน้นความสำคัญของชุมชนที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการกำหนดความเร่งด่วนด้านสุขภาพ การตัดสินใจในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมสุขภาพและชุมชน ในความหมายที่กำหนดไว้ในกฎบัตรออกตาวานั้นคือปัจเจกบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้หมายถึงชมรมหรือสมาคมศิษย์เก่าและชุมชนที่อยู่รอบ ๆ โรงเรียนหรือในเขต ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการ ตั้งแต่การวางแผนจนถึงการประเมินผล เพราะจะทำให้ได้ความคิดที่หลากหลายและได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่าและองค์กรในชุมชน ดังที่ ฟลอริโอ และสแตฟฟอร์ด (Florio and Stafford, 1979, p.52) กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ข้อหนึ่งว่า เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งจะช่วยควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุ และได้เสนอแนะให้กำหนดผู้แทนหน่วยงานในชุมชนเป็นกรรมการบริหารโครงการความปลอดภัยในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกด้าน รวมทั้งด้านการป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬาด้วย ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานด้านนี้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

4. ด้านการเสริมสร้างทักษะในการป้องกันอุบัติเหตุ (ตาราง 6 และ 13) ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างทักษะในการป้องกันอุบัติเหตุขึ้นอยู่กับปานกลาง โดยที่ผู้บริหาร อาจารย์และนักเรียนต่างก็เห็นว่าอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เสื่อมสภาพ ไม่ได้มาตรฐานและมีจำนวนไม่เพียงพอเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุมีน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษานั้นจะมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนอยู่ทุกปีการศึกษา การจัดทำโครงการหรือการจัดซื้ออุปกรณ์นั้น จะใช้การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของอุปกรณ์ที่มีอยู่ แล้วดำเนินการจัดซื้อให้เพียงพอทุกปีการศึกษา ดังนั้นจึงมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่อยู่ในสภาพดี มีมาตรฐานและมีจำนวนเพียงพอ

การเสริมสร้างทักษะในการป้องกันอุบัติเหตุนี้ กฎบัตรออกตาวาได้ชี้ให้เห็นว่าจะช่วยให้ปัจเจกบุคคลมีความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความท้าทายต่าง ๆ ของชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพ

ในส่วนของการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนการสอนทำให้เกิดอุบัติเหตุในการเรียนและการเล่นกีฬานั้น พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์และนักเรียนเห็นว่า มีน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการเรียนการสอนกีฬาหรือพลศึกษานั้นเป็นการเรียนการสอนที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมและได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่และนักเรียนมีความสุขสนุกสนานกับการเรียน ดังนั้นจึงมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน

ข้อค้นพบจากการวิจัยที่ควรดำเนินการแก้ไข 2 ประเด็น คือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุและจัดหาสื่อทัศนูปกรณ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุซึ่งนักเรียนเห็นว่ามีน้อย แสดงให้เห็นว่าการป้องกันอุบัติเหตุโดยการให้ความรู้นั้นยังดำเนินการได้ไม่เพียงพอ แม้ว่าผู้บริหารและอาจารย์จะเห็นว่าทำในระดับปานกลาง แต่การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนซึ่งเป็นผู้รับบริการเรื่องนี้โดยตรงเห็นว่ามีน้อย จึงน่าจะเชื่อได้ว่าการปฏิบัติในระดับน้อย

5. ด้านการให้บริการห้องพยาบาลของโรงเรียนในด้านการป้องกันอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น (ตาราง 7 และ 14) อยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่า การมีห้องพยาบาลที่พร้อมให้บริการแก่นักเรียนที่ได้รับอุบัติเหตุอยู่ในระดับมีมาก ในขณะที่นักเรียนเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าโรงเรียนมีห้องพยาบาลซึ่งกำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา และเป็นห้องที่ต้องมีในทุกโรงเรียน โดยให้อยู่ในส่วนของงานบริการ ในขณะที่นักเรียนอาจจะมองในด้านการให้บริการแก่นักเรียนที่ได้รับอุบัติเหตุ เนื่องจากอาจารย์-พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่งานอนามัยโรงเรียนนั้นได้รับการแต่งตั้งเป็นการภายใน ไม่ใช่อาจารย์พยาบาลโดยตำแหน่ง ดังนั้นจึงมีภาระงานสอนด้วยทำให้ไม่สามารถอยู่ประจำห้องพยาบาลตลอดเวลา เมื่อเกิดอุบัติเหตุจึงไม่อาจให้บริการได้ทันที อย่างไรก็ตามการให้บริการด้านนี้มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ทั้งด้านการจัดทำข้อมูลการติดตามผลนักเรียนที่ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้ดำเนินงานด้านนี้อย่างต่อเนื่อง แต่สิ่งที่นักเรียนเห็นแตกต่างจากผู้บริหารและอาจารย์ อีกประเด็นหนึ่งคือการตรวจสุขภาพนักเรียนและเล่นกีฬาเป็นประจำ ซึ่งผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่ามีปานกลาง แต่นักเรียนเห็นว่ามีน้อย ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากนักเรียนให้ความหมายของการตรวจสุขภาพนักเรียนที่ทำโดยบุคลากรทางการแพทย์ แต่ผู้บริหารและอาจารย์อาจจะเห็นว่าการตรวจสอบสภาพความพร้อมทางร่างกายของนักเรียนโดยอาจารย์หรือผู้ฝึกสอน ซึ่งปฏิบัติอยู่เสมออันเป็นการตรวจสุขภาพก่อนเรียนและเล่นกีฬา ดังนั้นจึงมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน

6. ด้านปัญหาด้านการจัดการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา (ตาราง 8) ปัญหาของการจัดการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา พบว่า ครู-อาจารย์ให้ความร่วมมือในการทำงานทุกครั้งในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าปัญหาการขาดความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลางด้วย ทั้งนี้อาจจะเพราะครู-อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬาสวนใหญ่เป็นครู-อาจารย์ในหมวดวิชาพลานามัย ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งด้านส่วนตัวและอาชีพ จึงให้ความร่วมมือในการทำงาน

ในระดับที่น่าพอใจ นอกจากนี้พบว่าปัญหาด้านการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการป้องกันอุบัติเหตุมีน้อย แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษามีบุคลากรด้านการกีฬาที่เหมาะสม เพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอาจารย์หมวดวิชาพลานามัยที่จบการศึกษาทางพลศึกษา และสุขศึกษาโดยตรง ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาการขาดบุคลากรด้านนี้ ในส่วนของความสนใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ และการวางแผนให้นักเรียนได้ฝึกใช้อุปกรณ์กีฬาอย่างถูกต้องมีน้อย อาจจะเนื่องมาจากความคาดหวังของผู้บริหารและอาจารย์ที่ต้องการให้นักเรียนสนใจกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่จะทำให้ นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันอุบัติเหตุได้ดียิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนที่ทัศนคติและทักษะในการป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬาได้ เพราะการขาดการสอนหรืออบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยนั้นเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุได้ (ชัยยุทธ ขวลิตนิธิกุล อ่างใน อติเทพ เบี้ยวबरจ, 2538, หน้า 9) ดังนั้นผู้บริหารและครูจึงคาดหวังให้นักเรียนให้ความสนใจกับกิจกรรมดังกล่าว เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจหลักการที่สำคัญของการป้องกันอุบัติเหตุและมีส่วนในการวางแผนฝึกใช้อุปกรณ์กีฬา ซึ่งจะทำให้ลดอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นการบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีหลายประเด็นที่ผู้บริหารและอาจารย์ได้ดำเนินการในระดับมาก ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเรียนและเล่นกีฬาอย่างปลอดภัย และการปฏิบัติบางประการที่มีน้อย ได้แก่ การจัดการด้านสถานที่ การจัดวางตัวบุคลากรด้านความปลอดภัยในการเรียนและการเล่นกีฬา และการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์การภาครัฐและเอกชน ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการปรับปรุงให้อยู่ในระดับปานกลาง หรือมากแล้วจะทำให้การบริหารจัดการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน สร้างความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน และทำให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่าการบริหารและการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬาหลายประการยังอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

การวางแผนและดำเนินการให้โรงเรียนมัธยมศึกษาได้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมเป็นต้นไป เพื่อให้การบริหารและการปฏิบัติงานด้านนี้ได้รับความร่วมมือจากองค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ และโรงเรียนสามารถสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรด้านสุขภาพและบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬา โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยดูแลเกี่ยวกับอุบัติเหตุ จัดให้มีกิจกรรมอบรมสัมมนา จัดนิทรรศการ เพื่อให้ความรู้ปลูกฝังจิตสำนึกความปลอดภัยให้นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง ทางโรงเรียนควรจัดทำป้าย คำเตือน และวิธีการป้องกันอุบัติเหตุ และให้นักเรียนได้ฝึกใช้อุปกรณ์กีฬาอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอที่จะเป็นการสร้างจิตสำนึกในด้านความปลอดภัยให้นักเรียนได้ในที่สุด อันแสดงถึงความรับผิดชอบของโรงเรียนที่มีต่อการป้องกันอุบัติเหตุของการเรียนและการเล่นกีฬา

2. จากผลการวิจัย พบว่า การตรวจสุขภาพประจำปี และการตรวจสุขภาพก่อนการเรียนและการเล่นกีฬาอยู่ในระดับน้อย ควรให้โรงเรียนทุกโรงเรียนจัดให้นักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี เพราะนักเรียนที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพ จะเป็นการเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการเรียนและเล่นกีฬามาก และถ้าเกิดอุบัติเหตุขึ้นทำให้เกิดคนสูญเสียมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในประชากรกลุ่มอื่น ๆ เช่น ในระดับประถมศึกษา อาชีวศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา เป็นต้น
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการด้านการป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬาระหว่างโรงเรียนของเอกชนกับโรงเรียนของรัฐบาล เพื่อตรวจสอบดูว่าโรงเรียนเหล่านั้นมีการดำเนินการทางด้านนี้หรือไม่
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปทำการวิจัยต่อเพื่อสร้างแนวทางป้องกันอุบัติเหตุจากการเรียนและการเล่นกีฬาต่อไป